

Милена Димитрова

Студентите по журналистика, които днес не знаят кой е Чърчил, утре ще насаждат на аудиторията ценности ала Елочка Шчукина за радост на политиците

Кой ще ограмоти медиите

Aко имаше откровен министър, който да се отбие на конференцията „Образованието на журналисти“, организирана насъкоро в София от Медийната програма на фондация „Konrad Adenauer“, щеше да признае колко пречат на всяка власт грамотните репортери и коментатори. Само че в залата в „Арена ди Сердика“ не се появиха държавници. А и надали днес има шанс да се срещне такъв пълнопостен политик, какъвто е бил сър Уинстън Чърчил. Когато навремето се запознал със Съмърсет Мътън, той веднага му предложил: „Виждам, че сте способен оратор и пишете добре. Хайде да се споразумеем: аз няма да ви преча, а вие няма да сте ми опозиция.“

През последните десетина години въпросът за журналистическото образование у нас съзнателно е избърсан. Кризи, избори и политически интереси определят пренебрежването му. Не е добър вкус медиите да излагат свой проблем, вместо да съвршат работата и да информират.

Образованието обаче оставява по-бързо, отколкото се развиват новите технологии и новите платформи за социална информация. Професията репортер все още е престижна, но, уби, нико платена. Издателите са на сметка от по-слабо грамотни и поради това евтина и по-лесно заменяме смяна от държачи на микрофони, пиращи под диктобка, с понятиен и речников запас като на Елочка Шчукина (няма да им обяснявам тук коя е).

В Америка медийна теория и практика се учат в престижни университети. В Германия, както припомните лекторите, издатели заедно със синдикатите откриват школи за наставничество при добри журналисти. В съседни страни в Югоизточна Европа преподаването на

PR и комуникации върви в един „разряг“ с философията, психологията и социалните науки. В Сърбия искат от абсолютните по журналистика да са малантливи, да са напурили теория и познания за световната медийна материя, вешо да пишат новини и да са убедени, че са журналисти само когато не си изкарват парите с друго – когато не го съвместяват с реклама или с каране на такси. В Хърватска тък журналисти стачкуват от тридесетина дни, само че издателите не се тревожат. Вестниците излизат с „карашък“ съобщения: чист PR, преписани сензации. Ама и така се продават – винаги има глад за информация.

Да ограмотиш журналистите на кое то и да е общество е по-важна мисия, отколкото да обучиш политиците му. Във властта има мандати и колкото по-прекога е тя, толкова по-добре е имунизирана срещу корупция. В демократията

Журналистиката е призвана да опонира на всяка власт

– докато не я опитомят, подчинят или поизкусят. От дребна Елада досега няма, не е измислен и не съществува по-добър социален механизъм от медиите за контрол върху властта между изборите. Ако, разбира се, новинарите имат усло-

вия и съвест да изпълняват призванието си. Затова са толкова важни професионалната етика и гаранциите за свобода на словото като „майка на всички свободогу“.

През март 1946 г. Чърчил отива в Америка. Връща се символично като корените си, тъй като мащата му била красавица с индианска кръв, която прекосила Океана, в Париж си намерила британски аристократ за съпруг и му родила синове. В американския град Фултън в шата Мисури Чърчил произнася прочутата си реч за Железната завеса, спусната след Втората световна война. Речта прозвучава в Уестминстърския колеж – в среда-

га се излъчват предавания за националния ефир. В него са инвестирани 3 млн. лв., но трябват още 200 хил. лв., за да забърши ремонтият и общината да позволи да се ползват и горните етажи на сградата на факултета. Нямало скоро да отворят библиотеката, която отдавна не работи.

Студентите също се оплакаха от академичното място: все по-дълбока пропаст ги разделя от професорите им, занимавали ги с контент-анализ на стари вестници, не обръщали внимание на студенческия фестивал „Журналистика в 1 калория“, не уважавали усилията им... Според Орлин Спасов, който е асистент от ФЖМК и изпълнителен директор на фондация „Медийна демокрация“, работодателите искали еднина работна сила и виновен за некачественото образование бил медийният пазар. Той корумпирал младите хора, бил изкривен и ги държал далеч от стандартите в професията.

Само че катастрофата има по-дълбоки корени. Документската заплата е 370 евро на месец и преподавателите са принуждени да се извържат и с друго, вместо да се посветят на изковаването на таланти като Димитър Найденов, Йосиф Хербст или Опра Уинфри. Учебната програма е същата, каквато е била преди три години, а това е най-престижното и първо у нас висше образование по журналистика.

Немалко професори нямат интернет върху

не си позволяват парно през зимата, нито да купуват нови книги. „На трима даже разписвам разрешителни да живеят в студенческите общежития, не им стигат средствата за квартира“, възখнаха деканът. Основната грижа на академичното ръководство е да осигури средства за заплати, каза още Монова.

Една добра школа по журналистика не само обучава следващата смяна в професията, а генерира и наука, отбеляза проф. Мирољуб Радојкович от Белградския университет. В Софийския отдавна не се е чувало за професорски труп с истински полезни изследвания, а не със съчинен принос като за пред покойната ВАК, присмичат се студентите. Как обаче 1300 възпитаници и стотина преподаватели от ФЖМК да погребат ненужната бражка, поддълждана от безпаричието и от страха, че утре няма да има работа и за едините, и за другите? Как да се случи това, ако няма поне обществено признание за

трудата и на едините, и на другите? „Трябва да се презареди журналистиката“, предложи Матиас Барнер, директор на Медийната програма за Югоизточна Европа на фондация „Конрад Аденауер“, като се опря на модерния термин re-load.

Възпитанничката на ФЖМК Дарина Сарелска, която е изпълнителен продуцент на БТВ, се ушиби защо факултетът не се адаптира и защо не произвежда кадри за телевизионните занаяти – оператор, монтажист, продуцент. Дискусионно е дали във факултета да останат само магистърски програми, щом от гимназиите ще бъдат полуграмотно поколение, неучувало за Чърчил...

„Аз се питам кой е отговорен за това?“, спресна се телевизионната водеща Добрена Чешмеджиева. Не е факултетът, по-скоро е средата, намира тя, убедена, че журналистиката продължава да е престижна професия у нас въпреки омаюването кръг, в който мизерията я закопава. В департамента „Журналистика и масови комуникации“ в Американския университет в България, където цената на образованието е над възможностите на средностатистическия българин, не се оплакват от смесен кръгозор, нито от демодирана наука. „Поставени са ни високи цели, непрекъснато обновяваме академичния план и го изпълняваме“, мотивира с интересната странница на ДжейЕмСи ръководителката му Динка Спировска. По-различното в Благоевград е, че отглеждат

лидерски качества у бъдещите журналисти

независимо от коя родина идват. Доказано е, че коментаторите стигат до върховете на майсторството само в страната, в която са родени и израснали. По природа професията трупоно се конвертира, макар да е голям плюс за журналистите, ако познават и чужда среда: така по-добре свирят представите си с реалността.

Талант не стига, трябва много учене, защото медиите насаждат ценностите и техният труп рефлектира върху обществото и вкусовете му, синтезира Берхард Руге от частния Институт за обучение на журналисти в Германия. Което е още един аргумент защо „презареждането на журналистиката“ не е академична грижа само на ФЖМК, а публичен проблем на върховниците, обсебили правото да гукнуват как да се развива общество.

та на „царевичака“, където англичани преди столица години са открили школа по образа на Уестминстър с мисия да образова американските политици. „Студентите по журналистика имаха да напишат текст по случай 65-годишнината от речта на Чърчил във Фултън. Само че нито един студент не знае кой е Чърчил. За Фултън не ги и питах“, оплака се доктор Томка Монова, декан на Факултета по журналистика и масови комуникации, и побуди ги да се извинят на тъжната до срам реалност на академичното медиийно образование. Под ключ и под охрана е студийният комплекс във ФЖМК, в който може да се записват и